

Ziekenzalving

Elkaar de handen opleggen? - 2

Vooraf

"We hadden afgesproken om na een kerkdienst bij haar te komen. In kleine kring waren we samen: de zieke zuster en haar man, een bevriend echtpaar, een ouderling en een predikant. En wat doe je dan: je leest met elkaar uit de Bijbel, je dankt de Here en je vraagt de Here om zijn zegen. Een wezenlijke vraag die naar aanleiding van Jakobus opkomt is of er geen zonden zijn, die belemmerend kunnen werken in de verhouding met de Here. In alle openheid kan voor de Here neergelegd worden, of er zaken zijn die erom vragen voor zijn aangezicht beleden te worden. Vervolgens is er dan ook ruimte om de hele nood van het ziek-zijn bij de Here neer te leggen, het gebed of de Here nog een weg van genezing wil gaan en vooral het gebed of de Here zijn vrede wil geven. De vrede die alle verstand te boven gaat en de vrede die nodig is om te kunnen aanvaarden, wanneer er geen weg van genezing volgt.

Dat laatste gebed wordt dan onderstreept met een zalving: een klein beetje (rozen-)olie werd gestreken in de handpalmen en op het voorhoofd. Die olie wil onderstrepen de belofte van de Heilige Geest die nabij is. Het een en ander werd afgewisseld met een lied."
(Soeters)

Jakobus 5

De enige plaats in de Bijbel waar gesproken wordt over de zalving van een zieke vind je in de brief van Jakobus hoofdstuk 5 vers 14-15: "Laat iemand die ziek is de oudsten van de gemeente bij zich roepen; laten ze voor hem bidden en hem met olie zalven in de naam van de Heer. Het gelovige gebed zal de zieke redden, en de Heer zal hem doen opstaan. Wanneer hij gezondigd heeft, zal het hem vergeven worden."

Wat wil Jakobus ons duidelijk maken als hij het heeft over een gebed uitspreken en met olie zalven?

- Het is duidelijk dat het niet zomaar een willekeurige zieke is. Het is uitdrukkelijk een *gemeentelid*. Een gemeentelid dat ziek is en/of dat er slecht aan toe is: iemand die uitgeput en krachteloos is.
- Hij kan de oudsten tot zich roepen. Dat maakt duidelijk dat van de zieke zelf het *initiatief* uitgaat: hij vraagt of laat vragen naar de oudsten.
- In die vraag ligt ook de mogelijkheid voor de oudsten om de *motieven* te toetsen. Het is niet een soort van laatste redmiddel, in de trant van: baat het niet, het schaadt ook niet.
- In het bijzijn van de zieke wordt een *gebed* uitgesproken. Dat veronderstelt *afhankelijkheid* van de Heer.
- De zieke wordt *verzekerd* van zijn behoren bij de gemeenschap der heiligen, van zijn behoren bij het Koninkrijk.
- Dat alles kan alleen plaatsvinden *in de naam van de Heer Jezus Christus*. Bidden en zalven kan alleen plaats vinden op basis van het volbrachte werk van Christus. Hij heeft als Overwinnaar gezag en macht over ziekte, zonde en dood.
- Het gebed veronderstelt *geloof*: een volkomen (toe-)vertrouwen aan de zorg van God in wie wij in leven en sterven het eigendom mogen zijn. Geloof doet een beroep op Gods wil om te helpen, maar laat Hem vrij in de wijze waarop Hij zijn zegen wil uitdelen.
- Het is belangrijk dat de bidder *recht* tegenover God staat. Er moet niets tussen God en de zieke in blijven staan. Oudsten hebben de opdracht hiernaar te vragen. Op de belijdenis van de zonde(-n) mag de oudste in de naam van Jezus de vergeving om Christus' wil toezeggen.

Uitvoering

(protocol CGK-Ermelo: Dunsbergen)

Voorbede en zalving zijn bedoeld voor ernstig zieke gemeenteleden die gebukt gaan onder uitzichtloos lijden.

- Een verzoek tot gebed waarbij zalving plaatsvindt moet van het gemeentelid zelf komen.
- De wijkouderling - eventueel samen met een medeouderling - toetst de motieven en praat hierover door.

- Belangrijk is te weten wat het gemeentelid van de zalving verwacht. Wanneer het gezien wordt als een magisch middel om misschien toch nog genezen te worden, dan wordt uitgelegd dat Jakobus dat beslist niet bedoeld.
- Het hoogste doel moet ook niet genezing op zichzelf zijn, maar het verlangen om aan de Heer toegewijd te leven. Het is een jezelf helemaal aan God toevertrouwen, opdat Hij zal doen wat goed is. Lichamelijke genezing is zeker niet uit te sluiten, maar de Heer kan ook op andere manieren zegen schenken.
- Het is mogelijk dat het gemeentelid een schuld wil belijden. Ook hier kan over gesproken worden. Wanneer er sprake is van een zonde tegenover een naaste dan zal geprobeerd worden tot onderlinge verzoening te komen voordat een gebed met zalving plaatsvindt.
- Het gesprek van de ouderling(en) wordt verslagen op de kerkenraad pastoraat. Deze beslist na advies van de bezoekende broeder(s).
- Juist doordat Jakobus in het vervolg op de verzen over ziekenzalving heel de gemeente oproept - om elkaar de zonden te belijden en voor elkaar te bidden, opdat genezing ontvangen mag worden - blijkt dat het werk van de oudsten niet op zichzelf staat. De gemeente is er ook bij betrokken. Ook in de gemeente zal voorbede worden gedaan voor de betreffende zieke.
- Bij voorkeur wordt het gebed met zalving thuis of in het ziekenhuis bij het gemeentelid verricht op dezelfde zondag als waarop voorbede is gedaan.
- Bij het gebed met zalving zijn twee ouderlingen aanwezig. Eén ervan kan ook de (wijk-)predikant zijn. Wanneer een betrokken wijkouderling geen vrijmoedigheid heeft om op het verzoek van de ziekenzalving in te gaan wordt hij vervangen door een andere ouderling.
- Bij de zieke wordt begonnen met gebed. Daarna kan eventueel wat gezongen worden. Er is gelegenheid om indien dat nodig is zonden te belijden. Een passend Schriftgedeelte wordt gelezen, waarna onder handoplegging van beide ambtsdragers gebeden wordt. In dat gebed mogen de ambtsdragers de zieke en zijn ziekte zo concreet mogelijk voor de troon van God brengen.
- Hierna vindt de zalving plaats als onderstreping van het gebed. Enkele druppels olijfolie of rozenolie worden gestreken of gedruppeld in de handpalmen en op het voorhoofd van de zieke, waarbij gezegd wordt dat de

zieke gezalfd wordt in de naam van de HEER tot heling van alle zwakheden, naar ziel, geest en lichaam. Na de zalving kan er weer gezongen worden en kan er afgesloten worden met een dankgebed.

- Vanzelfsprekend kan het niet bij deze handeling alleen blijven. Het is immers een onderdeel van het pastorale werk. Vervolgbezoeken voor de zieke en eventuele gezinsleden zijn nodig.

Literatuur

H. van den Heuvel, H. Korving en D. Dunsbergen, *Ziekenzalving 1, 2 en 3* (in: De Wekker, 2007)

C. Van der Kooi en M.A.Th. Van der Kooi-Dijkstra, *Ziekenzalving*

Dr. M.J. Paul, *Handoplegging en ziekenzalving - Vijf bijbelstudies*

Dr. M.J. Paul, *Vergeving en genezing - ziekenzalving in de christelijke gemeente*

R.W.J. Soeters, *Ziekenzalving I, II en III* (in: De Lichtkegel, 2004)

Klaas de Vries en Hans van Benthem, *Wie kan genezen zoals Hij?* (in: H. Ten Brinke, J.W. Maris e.a., *Meer dan genoeg - Het verlangen naar meer van de Geest*)